

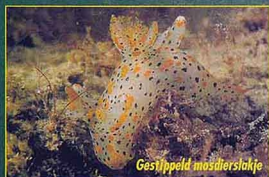
# WAT IS ER WANNEER TE ZIEN?

Zodra je aan mensen vertelt dat je veel en graag in Nederland duikt, zeggen ze verbaasd: "Maar is er wat te zien dan?" Jawel, ondanks de kou, de stroom en het slechte zicht, is er veel te zien in de Nederlandse wateren. Marion Haarsma schreef eens op wat ze zoal tegenkwam en vooral wanneer dat was.

**Tekst en foto's  
Marion Haarsma**



*Paring sepia's*



*Gestippeld mosdiertje*



*Snotolf*



*'Parende' zee-egel*

## Biologische Duikkalender:

PERIODE	OOSTERSCHELDE	GREVELINGEN
Jan-Mrt	Vlokkige naaktslak (Aeolidia papillosa)	Donderpadden + eieren
Febr-Apr	Vlokkige naaktslak + eieren	Vlokkige naaktslak + eieren
Mrt-Mei	Tubularia + eieren	Tubularia
	Snotolf + eieren	
April	Wulken + eieren	Zagers (nachtduik)
Apr-Mei	Roze sterslak + eieren (Onchidoris bilamellata)	Roze sterslak + eieren
	Boompjesslak + eieren	Poliepen oorkwal
Apr-Jun	Oorkwal	Stekelbaarsje + eieren
	Gedoornde zeeslak (Coryphella gracilis)	Oorkwal
Mei	Satijnslak (Jorunna tomentosa)	Grondel + eieren
Mei-Jul	Pijlintkvis + eieren (Loligo vulgaris)	
	Sepia + eieren (Sepia officinalis)	
	Haarkwal	
Mei-Aug	Egelslakje (Acanthodoris pilosa)	
	Groene wierslak (Elysia viridis)	
Mei-Sept	Blauwtipje + eieren (Janolus cristatus)	
Juni	Wittipje (slakje 0,5 cm), waarschijnlijk zilverblauwe knotsslak (Cuthana concinna)	
	Ringsprietislak (paars) (Facelina coronata)	
	Bruine Plooislak (Goniodorus castanea)	
	Brede ringsprietislak (wit) (Facelina bostoniensis)	
	Parende zeezegels (Soetersbout)	
Jun-Jul	Zeedahlia + slakdolf	
	Kokerworm (Sabella pavonina)	
	Citroenslak + eieren (Archidorus pseudo-archus)	
	Gestippeld mosdiertje (Tecacera pennigera)	
	Wijde mantelschelp (Aequipecten opercularis)	
Jul	Verschaling fluwelen zwemkrab	Zee-naald
Aug-Sept	Kompaskwal	Kreeft
	Kleine sepia's	Kleine gehoornde slijmvis (Parablennius gatrugina)
		Sepiola atlantica
Aug	Mosdiertje (hoefijzerworm) (Phoronide hippocrepia)	Kwal (lampekopje)
Sept	Zeepaddestoel	Steurgarnaal
		Kruiskwal
Sept-Dec	Groene wierslak (Elysia viridis)	
Okt	Ringsprietgarnaal	Harnasmantje

Natuurlijk zijn er veel dieren die er altijd zijn zoals de zandgarnaal, kreeft en zeebaars. Ook die zijn leuk om bij te houden. Veel logboekplezier!

**N**atuurlijk is er onder water heel wat meer te beleven in ons kleine kikkerlandje dan hier vermeld staat in dit overzicht. Ook zijn de gegevens bij de Grotevlijen en de Oosterschelde, en zijn veel meer plaatsen en dan is het nog te wijzen in Nederland helemaal nog niet aan de orde geweest. Maar deze tijd is samengesteld met gegevens uit mijn boekje en eigenlijk bedoeld als aanleiding om je eigen 'Persoonlijke Duikdagboek' te maken van dieren die jouwel ooit bezongen komen.

### Kraamkamer

Sommige dieren zie je alleen met nachtduiken, andere manifesteren zich alleen in de paartijd en sterven daarna af. Vaak komen de mooiste dieren speciaal naar de Oosterschelde om te paaien en hun eieren af te zetten, zoals de staalfis en de inktvissen. De kraamkamer is een belangrijke functie van de Oosterschelde! Ook als je al wat langer duikt, zijn er steeds weer nieuwe ontdekkingen



*Twee lofoga's met eieren*



*Paling*



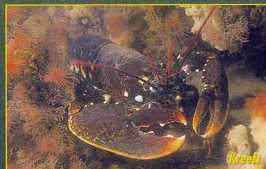
*Sepiabruiroft*



*Drie gedopnde zeeslakjes*



*Bruine pootslak*



*Wreef*



*Sepiolo in het zand*



*Lampekapje*

te doen. Zeker het laatste seizoen, de zomer van 2000, was een absoluut hoogtepunt met veel (voor mij) nieuwe dieren zoals de satijnslak, de citroenslak, een nieuwe kwal: het 'lampekapje', sepiola en een gehoornd slijmvisje. Ook heb ik zee-egels 'het' zien doen. De hamvraag is nu: zijn er meer dieren of hebben we beter leren kijken? Zeker zo'n mooie videoband als van Bas Grootjans helpt bij het opsporen en herkennen van zeer goed gecamoufleerde dieren zoals naaktslakken.

### Bronnen:

- Leven onder de Zeespiegel, David en Jennifer George.
- Het Zeeboek, strandwerkgroep van de NJN en ACJN
- De Atlantische Oceaan, Noordzee en het Kanaal, Steven Weinberg, een Dominicus onder water uitgave.
- Giftige daklozen, videoband van Bas Grootjans